

šajte onih, ki odsvetujejo! Oni svetujejo po mišljenju in svetujejo slabo, ker od tega bi imeli škodo vsi, vsa dežela in vsak kmet! Obrat sedanjega težavnega vojnega časa zagotovimo kljub temu, da oddamo polagoma vole. Mi vprežemo za vsakega oddanega vprežnega vola menjaje po dve kravi; zatorej moramo za četni učiti krave vprežati takoj v celi deželi; ne čakajte dotlej, da se voli odvzamejo! Vprečajte že sedaj poleg volov krave in velike telice! Krave se lahko navadijo vleči, lažje kakor voli. Tretji že dobro vlečejo. Krave se dajo bolje voditi kakor voli. V lahki vpregi gredo tudi hitreje. Da se mleko kolikor le mogoče malo oškoduje, se naj vpregajo krave pri težkem delu samo poldnevno; torej namesto enega vola cel dan, po eno kravo pol dneva. Po prvem tednu uka dobi krava zopet več mleka. Le pri težki vpregi na njivi izgubi naučena vprežna krava povprečno 1 tretjino mleka. Za težko vprego se sedem mesecev in dalje noseče živali ne smejo vprežati. Pred vpreganjem odžagajte rogove končine in prirežite kravam parklje. V Svici, na Tirolskem in na Solnograškem se uporabljajo skoro za vse poljedelske vprege krave; za oranje, vžčenje, košnje, dovažanje in odvažanje; te krave dajo vendar mnogo mleka, so pri tem zdrave in prinašajo lepa teleta. Tamkaj je prav malo vprežnih volov. Mi bomo storili, kar je mogoče, da omejimo oddajo volov na najpotrebnejšo množino in da jih kmalu razdelimo — toda zabraniti te oddaje ne moremo in ne smemo! Čas je preršen in zahteva te žrtve. Samo onemu se bo prizanašalo do zadnjega, ki nima nobenih nadomestnih živali (konj, mladih volov, vprežnih krav), ali si jih ne more priskrbeti. Kdor pa zna z voli voziti, stori to tudi prav lahko s kravami in telicami. Vse je samo navada in če se poizkusi — lažja, kakor si mislimo. Pomagajte torej vsi in začnite povsod takoj! Pozneje bomo od sedanjega naraščanja mladih volov imeli zopet dovolj volov.

Iz tega namestnikovega oklica je posneti, da se bo posestniku, ki ima n. pr. samo en par volov, samo eno kravo in poleg nje samo mlado, drobno živalo, z oddajo volov prizanašalo. Kakor hitro pa ima kdo dve kravi ali poleg krave večjo telico ali bika, bo moral vole oddati. Kdor torej poleg enega para volov nima nadomestne vprežne živali, naj se v slučaju, da se mu hoče odvzeti zadnji par volov, sklicuje na oklic cesarskega namestnika št. 2-1263-6-16, ki je nabit po vseh občinah.

Kako bo letos z žitom in moko.

Glede popisovanja in oddaje žita, uporabe moke itd. krožijo letos različne vesti, ki po večini ne odgovarjajo resnici. Mi smo se obrnili do merodajne oblasti in smo od tam dobili sledeče podatke.

Popisovanje žitnih zalog.

Ker je žito letos ravno tako zaseženo kakor lani, se bo tudi letos vršilo popisovanje žitnih zalog. Popisovanje bo letos dvojno: 1. začasno in 2. splošno. Ko se žito zmlati, bo moral posestnik sproti pri občini naznaniti, koliko žita je namlatil. Občina bo morala voditi posebne knjige, v katerih se bo sproti zaznamovalo, koliko žita se je pri posameznih posestnikih namlatilo. Jeseni, ko bo vsa mlačev gotova, se bo vršilo splošno popisovanje žita, kakor l. 1915. Popisovanje bodo zopet vršili zaupniki po občinah in sicer s to razliko, da bo letošnje popisovanje mnogo natančnejše kot lansko leto.

Mlačev.

Cesarska namestnija je s posebnim odlokom odredila, da se mora mlačev do gotovega roka opraviti. Natančneje o tem pozneje. Ako komu primanjkuje mlačev, lahko zahteva od okrajnega glavarstva, da mu da delavskih moči (vjetnike ali vojaške) na razpolago, da se more mlačev skončati. Ako posestniki sami ne morejo pravočasno izvršiti mlačev, lahko glavarstvo odredi prisilno mlačev. Oblastva namerava jo mlačev tako urediti, da bodo v občini, kjer večina posestnikov svojega žita ne bo do gotovega roka zmlatila, poslala oddelke vojaških mlačev s stroji, ki bodo po celi občini od hiše do hiše vse žito zmlatili. Posestniki, ki imajo mlatilne stroje, bodo morali dati iste tem mlatilnim skupinam na razpolago. Ti mlatiči, kakor tudi voditelji parnih mlatilnic se od okrajnega glavarstva zaprisežejo, da bodo v svoje zapiske natančno zapisovali, koliko je kateri posestnik namlatil žita. Da ne bo treba tujih, nepoznatih mlačev, je najbolje, da se vsak posestnik z mlačvo kolikor le mogoče podviza.

Zupanstva bodo morala mlačev nadzorovati in vsak teden sproti poročati, koliko žita se je v tednu namlatilo. To določilo bo težko izvedljivo. Mnogi de-

lavec gre mlatiti žito edino še za to, ker dobi kakor plačilo žito; raditega bodo kmetje še veliko težje dobili mlačev. Nadalje pa bo tudi naznanilo o vspehu mlačev izredno težavno. Ob tej priliki opozarjamo posestnike, da naj gledajo, da kolikor mogoče z domačimi ljudmi opravijo mlačev in da si doma skrbno zapisujejo, koliko žita in sicer po posameznih vrstah so namlatili in naznanili pri občini, da pozneje pri splošnem popisovanju ne bodo kaj drugega ali drugače pripoznali.

Oddaja žita.

Za vsako osebo je določeno, da sme vporabiti, ali zavžiti dnevno: osebe, ki imajo opraviti z žetvijo in mlačvo in sicer samo do 1. oktobra 1916 500 gramov žita ali 400 gramov moke, sicer pa za osebo, ki opravljajo težka (kmečka) dela skozi celo leto vsak dan 300 gramov žita, ali 300 gramov moke; za vse druge pa 240 gramov žita ali 200 gramov moke. Za seme se sme računati od letošnje žetve: pšenice 20%, rži 20%, ječmena 20%, ovs 20%, koruze 10%, ajde 20%, prosa 20% in fižola 10%. Ko si si torej napravil račun, koliko žita rabiš za prehrano družine do nove žetve, koliko boš rabil žita za seme, lahko preračuniš, koliko imaš žita za oddati.

Vzamimo primer: Pri hiši je deset ljudi. Za od 1. avgusta do 1. oktobra sme teh 10 oseb, ako opravljajo žetvena dela, porabiti 300 kg žita, od 1. oktobra do 31. julija približno 1100 kg, torej skupno za celo leto okroglo 1400 kg žita (fižol ni štet). Pridelal pa si n. pr. 700 kg pšenice, 400 kg rži, 300 kg ječmena in 1100 kg koruze. Od tega si smeš sedaj odračunati pšenice za seme 140 kg, rži 80 kg, ječmena 60 kg, koruze 110 kg. Pridelal si skupno 2500 kg žita, za hrano in seme ga pa rabiš 1700 kg. Oddati ti ga torej moral približno 700 kg. Tako in enako računaj in ne boš imel nobenih sitnosti pri rekviriranju.

Krmjenje z žitom.

Pri mlačvi, oziroma čiščenju žita smeš napraviti največ 5% zadnjega žita, katero smeš slobodno pokladati živini. Koruzo lahko dajaš v poljubni množini kot krmilni priboljšek svinjam in drugim domačim živalim; ječmena se sme porabiti eno četrtino celoga pridelka za krmo živini, to seveda smeš pri gotovem računu vzeti v poštev in toliko manj ječmena oddati.

Kako bo z mlino?

Stajerska cesarska namestnija bo določila letos tudi strogo nadzorstvo pri mlinih. Lastnik žita bo smel svoje žitne zaloge dati le v tisti mlin v zmlatje, kateri bo od oblasti določen. Vsak gospodar bo dobil od okrajnega glavarstva posebno karto za mlin. Na tej karti bo natančno določeno, koliko žita vseh vrst sme za dobo dveh mesecev zapeljati v mlin. V mlino se bodo vodili natančni zapiski. Oblasti se baje pečajo tudi z mislijo, da bi se nadzorovalo mletje žita na domačih mlinih (žrnjajah). Da bi se žrnjaje „zapečatile“ ali odpravile, kakor se govori, je prazna bajka. Upamo, da bodo kmečki in delavski prijatelji storili potrebne korake, da se mletje na domačih mlinih ne bo omejilo ali otežkočilo. Mi bomo v našem listu že pravočasno glede zadeve z mlino naše bralce poučili.

Opelovano pa opozarjamo, da mlinarji za zmlatje ne smejo jemati merice, ampak plačilo v denarju in sicer od pšenice (za 100 kg) 2 K 80 v, ječmen in rž 2 K 50 v, za koruzo 2 K 60 v. Če zapelješ 100 kg pšenice v mlin, ti mora dati mlinar za to vsaj 78 kg moke, 17—19 kg otrobov, 3—4 kg pa se računa za razprašenje.

Oves se ne sme zmlati.

Oves se ne sme zmlati in ne pokladati drugi živini razun konjem in sicer enemu konju na dan 1 kg. Ves oves, kar ga pridelovalec ne rabi za seme, in za konje, se mora oddati.

Razloček med prostovoljno in prisilno oddajo.

Cesarska namestnija je izdala naredbo glede rokov, kako se naj žito ponudi vojno-žitno-prometnemu zavodu. Ti roki za oddajo so sedaj prostovoljni. Kdor pa najpozneje do 31. januarja ne bo oddal vsega svojega odvišnega žita, se ga bo po oblasti v to prisililo. Najbolje je, da se žito, ki se ga bo itak moralo oddati, takoj dene posebej in žito, ki je za dom in seme, tudi posebej.

Čas mlačev in oddaje.

Stajersko cesarsko namestništvo je izdalo novo naredbo, ki določa časovne dobe, do katerih mora biti izvršena letošnja mlačev ter biti oddane odvišna žito vojno-žitno-prometnemu zavodu. Kmetje morajo žito letošnjega pridelka zmlatiti v določenih rokih, ki so za razne kraje za prvo tretjino pridelka različni in sicer se določa, da mora biti zmlačen ječmen in rž med 15. avgustom in 30. septembrom, pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica in soržica med 15. septembrom in 31. oktobrom. Prva tretjina se bo morala ponuditi vojno-žitno-prometnemu zavodu med 15. avgustom in 30. septembrom. Druga tretjina se bo morala oddati eden mesec pozneje, tretja tretjina pa za dva do tri mesece pozneje.

Tozadevnd se določa: V mestnih okoliših Maribor, Celje in Ptuj, v sodnijskih okrajih celjska okolica, Ormož, Lipnica, Ljutomer, Maribor, Cmurek, Gornja Radgona, Brežice in Sv. Lenart v Slov. gor. mora biti izvršena zmlačev ječmena in rži in sicer: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 15. avgusta 1916, druga tretjina do 15. septembra in ostanek do 15. decembra 1916.

Pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica, soržica: prva tretjina vsega pridelka do 15. septembra 1916, druga tretjina do 15. oktobra 1916 in ostanek do 15. januarja 1917.

V sodnijskih okrajih Arvež, Nemški Lonč, Kozje, Vransko, Sevnica, Marenberg, Rogatec, Smarje, Soštanj, Laško, Slov. Bistrica in Slovenjgradec: rž in ječmen: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 31. avgusta 1916, druga tretjina do 30. septembra 1916 in ostanek do 31. decembra 1916. Pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica in soržica: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 30. septembra leta 1916, druga tretjina do 31. oktobra 1916 in ostanek do 31. januarja 1917.

V sodnijskih okrajih Konjice in Gornjigrad: rž in ječmen: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 30. septembra 1916, druga tretjina do 31. oktobra 1916 in ostanek do 31. januarja 1917. Pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica in soržica: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 31. oktobra, druga tretjina do 30. novembra in ostanek mora biti zmlačen ter odvišno žito oddano do 31. januarja 1917.

Iz mest na deželo!

Na Nemškem so dali na tisoče mestnih otrok poštenim kmetiskim družinam na kmete, ker je v mestih veliko pomanjkanje in silna draginja. Revez ne more izhajati v teh razmerah; ubogim otrokom se že kar na obrazu pozna, da precej stradajo. Če se jim da mala denarna podpora, si ne morejo za te bore vinarje skoro prav ničesar kupiti. Na kmetih pa še ni taka zadrega. Velikih zalog ob tem času seveda ni na deželi, toda za silo je še vsega živeža zadosti. Le delavcev zelo primanjkuje. Otroci morajo opravljati težka moška dela. Prav lahko bi prevzeli k mizi še kakega mestnega dečka, ki bi pomagal na polju in doma pri lahkih delih. Tudi ženske bi dobile tu na kmetih lahko zadosti dela in s tem potrebna hrana, le delati bi bilo treba. Tako bi spoznali mestni otroci kmetске težave, bi si utrdili zdravje, se navadili dela, kar bi jih utrdilo za poznejši poklic in jim dalo pravo značajnost.

Tudi pri nas bi se prav lahko otroci revnih družin iz mest spravili na kmete, saj je znano dobro sreč naših kmetiskih mater. Delavcev pa res potrebujemo.

Po mestih pohajkuje tudi sedaj v vojskinem času vse polno brezposelnih, delazmožnih ljudi, ki raje trpe pomanjkanje, nego da bi prišli za kako kmetško delo. Seveda je bolj prijetno v mestu lenobo pasti, kakor cel dan v solnčni vročini delati.

Primerno bi bilo za sedanja čas, da bi oblasti stopile osebam, ki brez vsakega dela pohajkujejo po mestih, odločno na prste in jih poslale na deželo pridelovati živež. Seveda bi bil s temi prisilnimi delavci v mnogih ozirih velik križ, ker bi jim ne dišalo narporno delo in tudi priprosta hrana ne, a spoznali bi vsaj, koliko truda in znoja mora kmetič prestati, — predno pridelava za se in za mesta dovolj živeža.

Pridelovanje domače detelje v vojnem času.

Tesno je danes že za marsikaj in s pomanjkanjem narašča draginja. Ze ni dobiti za drag denar najpotrebnejših stvari in vedno hujša bo še ta zadrega.

Kmetovalec toži zlasti o pomanjkanju tečnih krmil, za katera bi moral dati kravo iz hleva, da bi te le vzredil. Vprašanje je le, ako je bilo tega tudi treba? Odgovor pravi da ne! Se je dobiti namreč mlevskih odpadkov (otrobov itd.) za primerno ceno, le pobrigati se je treba zanje. In z mlevskimi odpadki, kar jih je še, četudi bolj za zabelo, se da izhajati za silo v urejenem kmetijskem gospodarstvu, ako pridelava doma dovolj dobrega sena, zlahne detelje in sočnih okapavin (krompirja, korenja, pese, repe itd.).

Sploh je velika zmeta, ako se pripisuje prevelika važnost novodobnim tržnim močnim krmilom za vzrejo in rejo živine. Saj je pri nas še nekaj vzornih kmetijskih gospodarstev, v katerih se ni porabilo do zdaj niti za pest teh nadomestnih močnih krmil in vendar so njihovi hlevi še vedno polni dobro rejene živine in mastnih svinj. V teh gospodarstvih se obrača seveda posebna skrb travnikom in pridelovanju njivske krme, ki se lahko v mnogih ozirih meri s tečnostjo raznovrstnih industrijskih krmilnih odpadkov, s katerimi se poplavlja v poslednjih časih krmni trg.

Važno je v sedanjih časih zlasti pridelovanje domače detelje, ki po svoji redilnosti prekaša marsikatero močno krmilo. Domača detelja daje izvrstno, svežo in suho krmo ter v zvezi z okopavinami prav lahko nadomešča vsakovrstna močna krmila. Zato bi bilo želeli, da bi se naši kmetovalci lotili pridelava-

nja domače detelje v večjem obsegu vsaj dotlej, da se ne povrnejo zopet navadni časi, in plesnivih močnih krmil jim ne bo treba dokupovati za težko prislužen denar.

Treba pa je uvaževati, da je deteljno seme že silno drago in, kakor vse kaže, ga v prihodnje ne bo tako lahko dobiti. Zato bi bilo prav, da bi kmetovalci pridelali potrebno deteljno seme doma. Sploh pa se vsled zaprtja mej pridelovanje semenske detelje iz vrstno izplačuje tudi za prodajo. Naša semenska detelja je dobrega slovesa in se lahko proda.

Za seme se pušča navadno detelja druge košnje in sicer na takih prostorih, kjer ni previsoka in tudi ne pregosta, ker inace kaj rada poleže. Detelja je zrela, ko porjave in se posuše njene glavice, ter je neno seme trdo in rumenkaste ali pa rumenkastovijolčaste barve. Ko je detelja zrela, se jo požanje, posuši in omlati.

Na 1 hektar se pridelja 3 do 5 metarskih stotov deteljnega semena, ki je pri sedanjih cenah očiščeno vredno 1800 do 3000 K.

Ravnatelj Turk.

Rusko bojišče.

V Bukovini in Karpatih nič posebnega. Med Kolomejo in Bučacem napadajo Rusi naše postojanke pred Stanislavom. Mesto Brody so dne 28. julija Rusi zasedli. Z veliko silo so se navadili Rusi severno-zahodno od mesta Brody čez državno mejo in silijo proti Lvovu, ki pa je baje izven nevarnosti. Ob velikem ovinku ob srednjem Stohodu smo se umaknili za nekaj kilometrov nazaj. Rusi pošiljajo nove ogromne čete v Volinijo. Huda bitka se vrši tudi na severu med mestoma Baranoviči in Riga.

Na gališko bojišče je došlo več tisoč Turkov, ki bodo v zahvalo, da so naši pomagali Turkom, se borili proti Rusom.

Odločilna borba v Galiciji.

V vzhodni Galiciji in v Voliniji divjajo na celi črti, od Pruta do Stohoda, krvave bitke. Ruske armade so po velikih pripravah zamahnile k odločilnemu udarcu. Boji morda še niso dospeli do vrhunca, toda trdno se smemo nadejati, da se Rusom navzile njihovi premoči, njihovi srditosti in brezobzirnosti njihovih navalov tudi tokrat ne bo posrečilo, doseči prvih glavnih ciljev njihove velike ofenzive, ki so označeni z besedami: Ogrsko, Stanislav, Lvov in Kovel.

V Karpatih.

V Bukovini in Karpatih je zadnji čas razmeroma mirno. Pri Kirlibabi so naši vrgli Ruse, ki so prodrli do sedla Prislup na ogrska tla, nazaj v Bukovino. Pri Jablonici se je vršilo le nekaj manjših prask.

Proti Stanislavu.

Po večtedenskem odmoru je prešla armada generala Lešickega dne 28. julija na svojem desnem krilu (severno od Kolomeje) k napadu. Navalila je na naše postojanke med Chocimierzom, jugovzhodno Tlumača in Monasterzye ob Koropiecu. Noč in dan so se ponavljali siloviti ruski sunki, ne da bi se sovražniku posrečilo, doseči večje vspehe. Ob Koropiecu je bil popolnoma odbit, južno od Dnjestra so ga naše čete v petek ustavile na naši drugi obrambni črti red Tlumačem in ga v soboto odbile tudi pri Molodilovu (16 km južno Otinije). Dne 30. in 31. jul. so Rusi kulo napadali našo fronto zapadno od Bučaca. Ruski naval južno in severno od Dnjestra proti zahodu je naperjen proti mestu Stanislav.

Mesto Brody v ruskih rokah.

Rusko uradno poročilo z dne 28. julija pravi, da so ruske čete isti dan (28.) zavzele ob 6. uri 30 minut mesto Brody v Galiciji. V mestu, ki je šlo po prej 20.000 ljudi, je ostalo le kakih 600 oseb.

Ali je Lvov v nevarnosti?

Ogrski list „Pester Lloyd“ javlja iz vojnega stana o usodi Lvova: Če se je tudi deloma zmanjšalo naše posestno stanje, se glavno mesto Galicije ne nahaja v nevarnosti. Če bi prišla nevarnost, bi to vojno vodstvo prebivalstvu pravočasno naznanilo, kakor je to storilo tudi o Brodyju. Armada ima sree za prebivalstvo in bo poskrbela, da ne bo nihče presenečen. Če bo potrebno, se bo pravočasno naznanilo in sicer rajši 14 dni prej kot 24 ur prepozno.

Pri Brodyju.

Ernst Bregar iz Trbovelj, sedaj topničar pri c. kr. težkem topniškem polku št. 1, nam piše iz Galicije:

Ze štiri tedne se nahajamo v bližini mesta Brody. Setaj se lahko včasih malo pozabavamo. Dne 4. julija smo priredili veselico za sprejem našega novega baterijskega poveljnika, katere se je tudi naš generalmajor udeležil. Pri tej bateriji smo ljudje od vseh narodnosti. Zato smo morali zapeti na željo generala v vseh jezikih. Prvi so zapeli Nemci, potem Ogrji, za njimi Rumuni; Čehi so zapeli češko himno „Kje dom je moj.“ Ker je general tudi rodom Čeh, ie pel zraven Čehov kot navaden vojak. Nazadnje pridemo na vrsto mi Slovenci. Čeravno najmanjši po številu, ali vendar smo zapeli navdušeno našo slovensko cesarsko pesem „Bog obrani, Bog obvari.“ A ko smo končali, je rekel general, da Slovenci najlepše zapojejo in je nas pohvalil. Malo pozneje, po dobri večerji in pri zlahtni kapljici vina, so se razlegale vesele pesmi v pozno noč, ne meneč se za Ruse, ki so nas menda tudi poslušali. Niti eden strel ni padel tisti večer proti nam. Drugi dan so nas pa začeli prav prijateljsko pozdravljati in sicer s šrapneli, ki pa k sreči niso naredili pri nas nobene škode. Ta prijazen pozdrav smo pa takoj obilo zavrnili z našim svincem.

V Voliniji.

Zelo obširni in mogoče še ljutejši boji, kakor v Galiciji in Bukovini, so se vršili na volinjski fronti. Od Stobihye ob Stohodu do Berestečka ob Stiru je divjala v soboto, dne 29. julija, srdita bitka, katere potek je za Ruse povsem neugoden. V petek se je bilo sicer Rusom posrečilo, potisniti nemško središče pri Tristenu čez Stohod nazaj, toda vspeh je brez važnejšega pomena. V soboto so se umaknile naše in nemške čete iz ostrega kolena, ki ga ivori reka Stohod med Janovko—Ugli—Kašovko, na ravno črto Kašovka—Janovka. Naša fronta je bila tam ostro izbočena proti vzhodu in Rusi so nas napadali od severa in od juga, tako da je general Linsingen moral fronto umakniti, da je bila črta izravnana. Dne 30. julija pa so naše čete prešle celo k protinapadu in so južno od kraja Stobihva vrgle Ruse krepko nazaj. Vletih je bilo pri tem 2000 Rusov.

Rusi se pripravljajo za tretjo zimsko vojsko.

Rusko časopisje objavlja prve sklepe Rusije za tretjo vojsko po zimi. Vlada je razdelila dobavo streliva za dobo od oktobra 1916 do aprila 1917; na Japonsko bo zopet odpadlo 450 milijonov rubljev.

Italijansko bojišče.

Na italijanskem bojišču se od zadnjega našega poročila ni zgodilo nič kaj pomembnega. Na soški in koroški fronti večinoma samo artilerijski boji. Edino pri trdnjavici Paneggio (južnovzhodno od Tridenta ob državni meji) se vrše že 14 dni spopadi z menjajočo se srditostjo. Italijani trdnjavnice ne morejo dobiti v roke. Na vzhodni tirolski fronti napadajo Lahli naše postojanke pri Tofani, a tudi brezuspešno. V dolini Pozina in pri gori Monte Zebio so prešli naši k vspešnim protinapadom. Dne 27. julija je naše zračno brodogve z bombami napadlo več italijanskih mest. Italijanski ministrski predsednik Boselli je obiskal fronto, kar italijansko časopisje smatra kakor predznak bodoče velike italijanske ofenzive.

Italijani podpolkovniku Turudiji.

Zagrebske „Novine“ pišejo: Podpolkovniku Turudiji so poslali Italijani listek, da bodo dne 1. avgusta v Grgarju, naj jim pripravi kosilo. Vojaki so odgovorili: Naj poskušajo priti. Spječemo jim paro, pa ne v Grgarju, ampak že pri Plaveh.

V krvavem ročnem metežu z Lahli.

Južno bojišče, julija 1916. Maščevanje smo prisegli kletemu sovragu, zemlje lačnemu, od katerega smo bili kot poizvedovalna patrolja od vseh strani obkoljeni, skozi katerega smo si morali, da se rešimo sramotnega vjetništva, z bajoneti izsiliti izhod, ali pa častno umreti pod bodali razkačenih, maščevanja željnih Lahov, ki so padali vsled naše skupne brambe s strašnimi ranami na vse strani. Prihajali so vedno novi oddelki in naše stališče je bilo naravnost obupno.

Bližnjo višino, ki je nudila vse ugodnosti vojskovanja, ki so jo pa imeli Lahli v posesti, smo si hoteli osvojiti. Vsled tega smo morali biti natančno poučeni o sovražniku, da ga moremo vspešno od desne strani in s primerno močjo napasti, ne da bi sami imeli preveč izgub. V ta namen je bila poslana poizvedovalna patrolja, sestavljena iz samih neustrašnih, smelih mož, ki so, smrt prezirajoč, se prijavili v rastovolino, hoteli se izkazati sposobne, da vstrajajo v vsakem kritičnem položaju. Pod poveljstvom izbornega poveljnika je odpotovala v mraku naša patrolja, previdno vparablajoč vse vojne zvijače. Sai se ni šlo le za njeno usodo, temveč za usodo celih oddelkov. Od kamena do kamena, počasi a vstrajno naprej, ne zmeneč se za nad glavami brenčeče krogle, ki so se s čudnim šumom izgubljale mogoče še

brez učinka tam nekje v daljavo. Tako se priplazimo do z nizkim grmičevjem obraščenega griča, ki je bil po našem mnenju od Lahov zaseden. Razviti v rojno črto pošljemo dva moža naprej. Odprtih oči in treznega duha je bilo treba; na levi in desni strani sem slišal šepet tovarišev, ki so se za vsak slučaj priporočali Bogu ter se v duhu poslavljali morda od svoje žene ali matere.

Bleda svetloba žarometov razsvetli za hip okoličico, deset korakov s predaj se premakne večja grma, skozi katerega moli odprta cev sovražne puške. Prednja dva moža planeta od strani na nič slutečo sovražno stražo, ki je bila v hipu razorožena, obupno kliče na pomoč, dokler ji nismo na primeren način ustavili glas. Vendar je bilo že prepozno. Kot hijene so se vsuli Lahli iz svojih skrivališč, katere smo v svetlobi žarometov natančno spoznali ter se tako polastili vseh za nas važnih sovražnikovih skrivnosti, ki nam je hotel onemogočiti vrnitev. Naše geslo je bilo: Nazaj ter tako rešiti važno sovražnikovo skrivnost, ali pa častno umreti ter plačati svojo smrt kolikor mogoče drago, kot se spodobi slovenskemu vojaku. Kaj mi je bilo v tistem trenutku na misli, res ne vem, kakor ne ve menda nobeden izmed nas; vedeli smo le eno: da moramo sedaj udariti in roke so krčevito grabile po bodalih, ker puške vsled gnječe nismo mogli več rabiti.

Na sovražni poziv „Roke kvišku!“ zasadi naš poveljnik, enoletni prostovoljec deseterlet Ivan Štiber, bodalo v prsa najbližje stoječemu Lahu, ki se mrtev zgrudi na tla. Noži so se zablskali v naših rokah, jeklo je udarjalo na jeklo in se je krhalo pri odbijanju. Vršila se je obupna borba. Mož proti možu. Odločevala je le spretnost in pogum. V silni premoči nismo obupali, saj poznamo Lahe-zajce. V trenutku, ko je padel prvi Italijan, se zgrudi naš poveljnik, izognivši se zvijačno proti njemu naperjenemu udarcu, a ostali kot blisk poderemo vsak enega Laha na tla, skušajoč se umakniti za skalo ter si tako zavarovati hrbet. Lahli so za hip onemeli, a se potem z vso besnostjo vrgli z „Avanti!“-klici na nas in zopet se je zablskal nož v naših rokah. Polastila se nas je bojna blaznost. Nikdo ne verjame, kaj je človek v takim trenutku zmožen. Gorkost sovražne krvi smo čutili na obrazih, ki nam je zalivala oči in nam jemala pogled. „Sekaj! Kolji!“ smo se vspešno bujali, ko so nam začele roke omahovati.

V tem kritičnem trenutku se razpoči šrapnel tu nad našimi glavami, ki povzroči med Lahli grozno razburjenje, katero smo izrabili za svoje umikanje, ki se nam je brez izgub posrečilo. Na podlagi naših poročil se je še isto noč od naše stotnije izvršil napad, katerega posledica je bila, da smo končno zasedli sovražno višino. Vjeli smo tri stotnije Lahov s pripadajočimi častniki vred. Nam pa ni izostala javna pohvala od poveljnika.

Kaj ne, takih junaških dejanj so zmožni samo vojaki južnoštajerskega 26. domobranskega pešpolka! — Jurij Plevnik.

Z laškim strelivom nad Lahe.

Iz laškega bojišča se nam piše: Ko sem se nahajal od mesta Asiago več kilometrov v stran proti jugu v rezervnih pozicijah, pa sem si ogledoval lepe italijanske gozdove. Res nisem si mislil, da bi Italijan imel take gozdove v takim kamenitem svetu, kjer bi rastle smreke in hoje do 30 metrov visoke in še več. Sovražnik se je nahajal na visočini hriba, kjer se je bil ustavil v svoja dobra betonska kritja. Naši so imeli svoje postojanke v sredi hriba in mi smo bili za rezervo. Od tam je Lah s tiste visočine tako grozno streljal, kakor bi se toča vsuda in večina s samim dum-dum, da je kar pokalo okoli nas, ko se je zadela krogla ob drevo. Tudi nekaj kanonov je privlekel polentar od nekod ter metal granate in šrapnele proti nam, imel pa je slab cilj. Pozdravljala ga je tudi naša artilerija in sicer kar z njegovim lastnim strelivom in mu prizadjala prav ogromne izgube.

Zgubil sem tudi jaz dobrega tovariša, desetnika Franca Petek, doma iz Konjic. Sovražna krogla mu je šla čez prsa in mu vzela življenje. Bil je že četirokrat v boju. V Galiciji si je zaslužil hrabrostno kolajno II. razreda in bronasto. Na Doberdolu si je zaslužil srebrno kolajno I. razreda in tukaj mi je večkrat dejal: „Si moram zaslužiti še zlato.“ Sovražna krogla mu je vzela mlado življenje. Bila sva celih pet mesecev skupaj kot dobra prijatelja, oba pri eni stotnji, ali sedaj hrabri junak počiva v laški zemlji. Bodi mu tuja zemljica lahka!

Nekega dne je prifrotala laška 15 cm granata in tresčila tik mojega kritja v tla in kosci granate so zleteli v kritje. Razstrelbe ni bilo prave, ker je granata padla na mehke svet. Drugače bi gotovo bila vse kritje raznesla. Nahajali smo se tam štirje zmiraj skupaj. Na tihem sem zahvalil Boga, kako čudežno Bog človeka obvaruje. Zatorej zaupanje v Boga in zmiraj človek srečo ima.

Pozdravljava vse somisljenike! Poddesetnik Valentin Čelofiga, doma iz Brezul pri Mariboru, in Franc Vidovič, četovodja, doma iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju.

Naši domobranci vjeli 1200 Lahov.

Slovenski fantje nam pišejo: Bilo je v pretečenem tednu. Neki dan proti jutru so Lahli prišli kar v kolonah do naše postojanke.